

STORA OLYCKOR

BOMBATTENTATET I OKLAHOMA CITY – APRIL 1995
"THE 6TH STREET INCIDENT"

RAPPORT RÄDDNINGSTJÄNSTAVDELNINGEN P22-107/95

**RÄDDNINGSGS
VERKET**

***BOMBATTENTATET I OKLAHOMA CITY – APRIL 1995
"THE 6TH STREET INCIDENT"***

Rapporten har utarbetats av
Peter Sjerling
Håkan Fehne

Författarna svarar för innehållet i rapporten

1995 Statens räddningsverk, Karlstad
Räddningstjänstavdelningen

Beställningsnummer P22-107/95
1995 års utgåva

Utgivare Statens räddningsverk	Uppdragsgivare Statens räddningsverk
Författare Peter Sjerling Försvarsdirektör Örebro Håkan Fehne Vice Brandchef Västerås	
Titel Bombattentatet i Oklahoma city - april 1995 "The 6th Street Incident"	
Sammanfattning <p>Klockan 09.02 på morgonen den 19 april exploderade en bilbomb utanför The Alfred P. Murrah Federal Building i Oklahoma city, USA. Bomben, som var tillverkad av en blandning av konstgödsel och diesel, uppskattas ha vägt mellan 2 och 2,5 ton. Ca en tredjedel av den nio våningar höga byggnaden raserades.</p> <p>Alfred p. Murrah Federal Building byggdes i mitten på 70-talet och innehöll ett femtontal federala myndigheter, några kontor tillhörande organisationer under försvarsdepartementet samt ett daghem. I byggnaden tjänstgjorde ca 425 personer och daghemmet hade 24 platser. Vid attentatet dödades 168 människor och 2 saknas.</p> <p>Endast några få timmar efter attentatet förklarade president Clinton platsen som katastrofområde. Genom detta beslut öppnades möjligheterna att tillföra federala resurser, såväl materiella som personella och ekonomiska, i syfte att assistera myndigheterna i Oklahoma City och The State of Oklahoma. Federala resurser började anlända ca 10 timmar efter sprängningen. Under hela räddningsarbetet, som pågick mellan den 19 april och 6 maj, var dock Oklahoma City (OKC) och Oklahoma City Fire Department (OKC FD) ansvariga.</p> <p>I räddningsarbetet deltog i stort sett samtliga ca 950 heltidsbrandmän i OKC FD samt 11 av USAs 26 Urban Search and Rescue Task Forces (US&R TF), de senare i ett schema med sex enheter tjänstgörande vid varje givet tillfälle. En US&R TF innehåller ca 60 personer. Arbetet under den första veckan försvårades av ett flertal omständigheter - väderleksförhållandena med låga temperaturer för årstiden, regnoväder samt hårda vindar (vissa dagar upp mot 20 m/s), halk- och rasrisken, asbest för att ta några exempel. Byggnaden var dessutom en brottsplats varför FBI hela tiden arbetade parallellt med brandmän för att kunna säkra spår och bevismaterial. På plats fanns också representanter för de federala myndigheter som hade kontor inne i byggnaden.</p>	

Ledningsmässigt fungerade det så att OKC FD upprättade en Incident Command Post (ICP) för den direkta räddningsledningen. Därutöver fanns det i omedelbar anslutning till byggnaden ett Disaster Field Office (DFO), där den operativa samordningen mellan de inblandade aktörerna skedde. Fr o m lördagen den 22 april upprättades ett Multi Agency Coordination Center (MACC) för övergripande samordning mellan de olika federala myndigheterna och OKC.

Massmedia hade en mycket omfattande rapportering från attentatet. Ett flertal TV-stationer sände dygnet runt fram till måndagen den 24 april, och därefter gick man in och bröt ordinarie program så snart något nytt inträffade.

Journalisterna hölls dock i strama tyglar på olycksplatsen, och först fem dagar efter sprängningen fick ett TV-team gå in och filma i själva byggnaden.

De ca 400 skadade fördes till närbelägna sjukhus, och det var också i anslutning till sjukhusen och de olika religiösa församlingarna som krisgrupper för anhöriga organiserades. De-briefing för räddningspersonal fanns organisatoriskt i de styrkor som deltog i insatsen.

I USA har frivillig verksamhet stor betydelse. Dels arbetade frivilliga organisationer och enskilda i direkt anslutning till de olika ledningscentraler mm som organiserades, dels bidrog enskilda med avsevärda resurser i form av insamling av pengar och utrustning, det senare i första hand för räddningsmanskaper.

De erfarenheter som kan dras för Sveriges del, omfattar bl a ledningsfrågor när flera myndighetsnivåer är inblandade, påfrestningar och risker för inblandad personal vid ett utdraget räddningsarbete samt utrustning för räddningsmanskaper, såväl personlig som gemensam. Vidare likna skadeutfallet vid det här attentatet de skador som man skulle få vid ett bombangrepp i krig. Detta innebär att lärdomar kan dras inför de stundande dimensioneringsdiskussionerna med kommunerna angående räddningstjänst i krig.

Ett konkret förslag rör skapandet av en insatsstyrka i stil med US&R TF. Sannolikt är detta inte ekonomiskt möjligt i Sverige, men skulle kunna vara tänkbart inom ett vidgat EU-samarbete.

Sökord

Explosion, bilbomb, Oklahoma, stora olyckor

ISSN

Antal sidor

18

Datum

1995-06-22

SUMMARY IN ENGLISH

The Oklahoma City bombing - the 6th Street Incident - is by far the most serious terrorist attack in the history of the United States. It has had a tremendous impact on the whole nation, the main reason being that the target was situated right in the middle of the US heartland.

The Alfred P. Murrah Building, built in the mid 70s, was housing 15 federal agencies, a couple of defence-department offices and a children's day-care centre. Shortly after the explosion, President Clinton declared a state of emergency in the area, thus releasing resources from the President's Disaster Relief Fund, and it was perfectly appropriate to do so as federal interests were involved.

Throughout the entire rescue operation, which lasted between the 19th of April and the 6th of May, federal Urban Search and Rescue Task Forces worked alongside firefighters from Oklahoma City Fire Department. There was however no doubt about who was in charge of the operation - it was Oklahoma City and its fire department. This is also emphasized in the American Incident Command System (ICS).

168 people were killed in the explosion, several hundreds were injured and two are still reported missing. One third of the building was totally demolished and surrounding buildings also suffered severe damage. Windows were crashed as far as nine blocks away from the site. A preliminary estimate assesses the insurance costs at a total of 210 million US\$.

The Swedish Rescue Services Agency normally sends observers to major disasters throughout the world. The reason for this is to gain as much experience as possible in order to improve the Swedish rescue services. On this occasion, the two observers were representing a county administrative board and a municipal fire department.

The experiences gained, are mainly from the fields of interagency coordination, hazards for the rescue teams during a prolonged operation, logistics, equipment and the fact that this explosion just as well might have occurred in wartime - caused by a conventional bomb or missile - and, thus, there are lessons to be learnt which may prove useful carrying out search and rescue in the event of a war.

Eventually, a lot can be learnt about the psychological aspect of a major accident. In America people will talk about before and after the Oklahoma City bombing, in the same manner as people in Sweden are talking about the Estonia ferry catastrophe.

INNEHÅLL	SID
1. BOMBATTENTATET I OKLAHOMA CITY	1
2. OBSERVATÖRSINSATSEN	2
3. THE ALFRED P. MURRAH FEDERAL BUILDING	4
4. DEN NATIONELLA KATASTROFBEREDSKAPEN - DE FEDERALA RESURSERNA	8
5. OKLAHOMA CITY FIRE DEPARTMENT	11
6. RÄDDNINGSINSATSEN	12
7. MASSMEDIA	16
8. VILKA ERFARENHETER HAR VI GJORT ?	17
9. HÄNVISNINGAR	18

1. BOMBATTENTATET I OKLAHOMA CITY

Bakgrund

Oklahoma är befolkningsmässigt den tjuguaåttonde delstaten i USA med sina 3,2 miljoner invånare. Staten ligger i den amerikanska mellanvästern och de huvudsakliga näringarna utgörs av livsmedelsproduktion, tillverkningsindustri och oljeutvinning. Oklahoma City har 420 000 invånare och är den till ytan tredje största staden i USA.

Attentatet, som är det allvarligaste i USAs historia, utfördes klockan 09.02 på morgonen den 19 april. Bomben, en blandning av konstgödsel och diesel, uppskattas ha vägt mellan 2 och 2,5 ton. Gärningsmännen, enligt uppgifter hittills tre personer, tros ha utfört dådet som en hämndaktion mot de federala myndigheterna i USA.

Attentatet fick direkt mycket stor inverkan på det amerikanska samhället - aldrig tidigare hade ett dåd som detta riktats mot "the Heartland of the USA". President Clinton förklarade också omgående platsen som katastrofområde.

Vid bombdådet dödades 168 människor och två saknas. Flera hundra skadades dels i själva byggnaden, dels i de omgivande kvarteren. Många byggnader inom en radie av 250 m fick allvarliga skador, och några hus i direkt anslutning till Alfred P. Murrah Building totalförstördes. Så långt som nio kvarter bort fanns byggnader med utslagna glasrutor.

2. OBSERVATÖRSINSATSEN

Syfte och uppläggning

Räddningsverket skall enligt sin instruktion "inhämta erfarenheter från inträffade allvarliga olyckshändelser i Sverige och andra länder". Avsikten med detta är naturligtvis att dessa erfarenheter ska komma till nytta i utvecklingen av svensk räddningstjänst. Myndigheten har följaktligen under senare år kontinuerligt sänt observatörer till platser där olyckor av katastrofkaraktär inträffat.

Bombattentatet i Oklahoma City skiljer sig emellertid i ett viktigt avseende från andra inträffade händelser, så tillvida att det i det här fallet handlade om ett terroristdåd som var planerat i förväg. En konsekvens av just detta faktum var att observatörsinsatsen blev väldigt geografiskt avgränsad, vilket till stor del underlättade faktainhämtningen.

Ett annat syfte var att studera bombdådet från krigsräddningsutgångspunkt. De skador som uppstod skulle ju lika gärna ha kunnat inträffa genom en direktträff från en kryssningsrobot eller en konventionell flygplansbomb. Dessa erfarenheter bör tas tillvara inom ramen för RIK-projektet (Räddningstjänsten i krig).

Man kan heller inte utesluta den här typen av terrordåd i framtiden, och av den anledningen kan det vara intressant att studera hur räddningstjänsten berörs - vilka likheter finns med "vanliga" olyckor, vilka skillnader ?

En nyhet vid den här observatörsinsatsen var att räddningsverket inte hade med någon egen personal. Under senare tid har man från myndighetens sida övervägt att sprida deltagandet så att det även kommer att omfatta andra myndigheter med räddningstjänstansvar. Detta var således första gången som någon representant för länsstyrelserna deltog - ett initiativ som uppfattats mycket positivt.

Själva observatörsinsatsen på plats pågick mellan den 22 och 26 april. Vi hade med oss ett stort antal frågeställningar från SRV och FOA, omfattande allt från övergripande ledning av räddningsinsatsen till detaljfrågor om byggnadskonstruktion och utrustning. De tre första dagarna tillbringade vi huvudsakligen i det Multi Agency Coordination Center (MACC) som etablerades under lördagen den 22 april. Detta visade sig vara lyckat eftersom samtliga inblandade myndigheter var representerade där. Följaktligen kunde vi på ett relativt smidigt sätt få mycket information om de olika roller som myndigheter och organisationer hade, samtidigt som vi enkelt kunde studera samordningen mellan dessa, något som var intressant med tanke på det stora antalet inblandade. Eftersom vi redan på lördag kväll, genom FEMAs (Federal Emergency Management Agency) försorg, försågs med legitimation, kunde vi också parallellt med arbetet i MACC i detalj studera själva olycksplatsen med omgivningar. Det enda vi inte kunde göra på egen hand var att gå in i själva rasmassorna - för det fordrades särskilda förberedelser.

På tisdagen, vår fjärde dag, gick vi in i själva byggnaden. Under en och en halv timme visades vi runt och fick tillfälle att dels se allt av intresse, dels också dokumentera detta på video och med vanlig kamera. Den sista dagen ägnades åt sammanställning och komplettering av sådant vi inte tyckte vi fått svar på så långt.

Sammanfattningsvis kan sägas att det under lördagen var lite trögt att komma igång, mycket beroende på att vi inledningsvis inte hade någon namngiven kontaktperson att vända oss till. Efter vi hade fått kontakt med FEMA:s personal på platsen löste sig detta emellertid snabbt. Under hela insatsen hade vi bra back-up från hemmaplan. Det man eventuellt bör tänka på i framtiden är att utrusta observatörerna, i de fall de inte kommer från SRV, med någon typ av legitimation som klarar ut vem man representerar.

3. THE ALFRED P. MURRAH FEDERAL BUILDING

Konstruktion

Byggnaden uppfördes i mitten på sjuttioalet. Den var platsgjuten och byggd i nio våningar. Den södra delen av byggnaden, den egentliga framsidan, hade källare medan sådan saknades i norra delen, där bomben exploderade. Åt söder fanns två trapphus, vilka var relativt intakta efter sprängningen, liksom hissachakt för 4-6 hissar. De stora cirkulära betongfundament (4 st) som finns i östra och västra delen, är ihåliga och avsedda för elservis mm. Tjockleken på betongen i dessa är inte mer än ca 10 cm. Hela fasaden åt norr var gjord i glas. Byggnaden hade automatiskt sprinklersystem vilket faktiskt bidrog till att försvåra räddningsarbetet, så till vida att mycket vatten samlades på de nedersta våningsplanen.

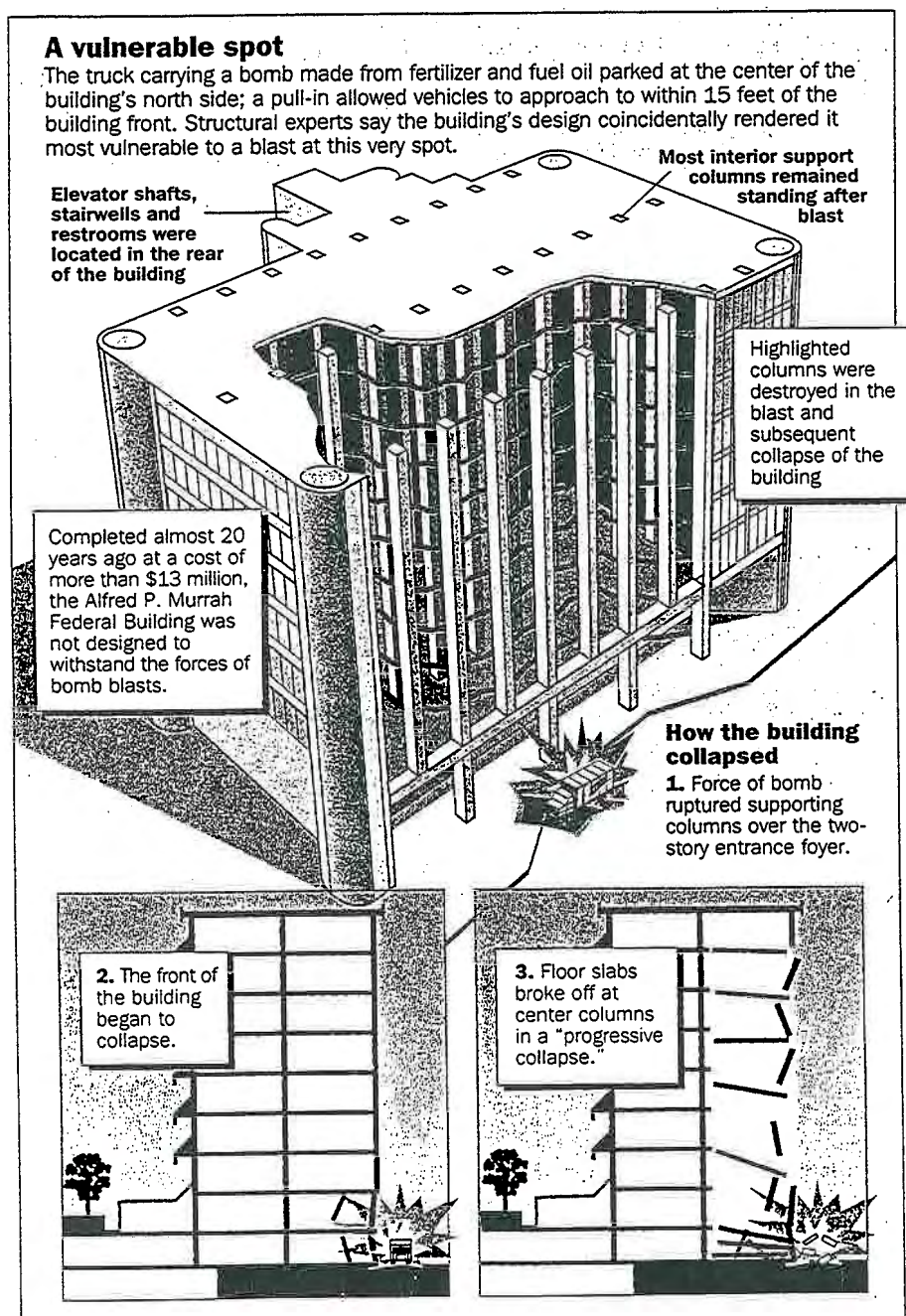
Chefsingenjören vid de federala insatsstyrkorna som deltog, sade att konstruktionen var tidstypisk och att det inte förelåg några större skillnader mellan denna byggnad och andra från mitten av sjuttioalet, vare sig i USA eller i t ex Europa. Slutsatsen av detta är att de skador som åsamkades byggnaden, inte på något sätt är annorlunda än vad en explosion i den här storleksordningen skulle gett upphov till annorstädes.

Skadepanorama

Ca 1/3 av byggnaden rasade samman som följd av explosionen. De största skadorna fanns i byggnadens östra del, mitt för den plats där fordonet med bomben stod placerad (se foto nedan). Vid explosionen befann sig bilen ca 3 meter från byggnaden, och den krater som bildades i marken var ca 10 m i diameter och mellan 2 och 2,5 m djup.

Vid explosionen kollapsade bärande delar i form av betongpelare inne i byggnaden vilket också medförde att golvplattorna gav vika och föll ner. Följden av detta blev att våningsplanen lade sig dikt an uppe på varandra (pannkakstårta). Detta kom att avsevärt försvåra räddningsarbetet och innebar att chanserna att hitta överlevande blev nästan lika med noll. Vid en jämförelse med skadorna efter en jordbävning, kan man konstatera att det i det här fallet helt saknades de håligheter och luftfickor som kan betyda överlevnad för offer i en jordbävning. Resterna av betongen var i form av allt från pulver till större stycken, 2 x 3 m, vägande flera ton. Ett sådant större stycke blev hängande i armeringen på nionde våningen och utgjorde en mycket stor risk för räddningsmanskapat. Illustrationen nedan visar händelseförloppet vid explosionen.

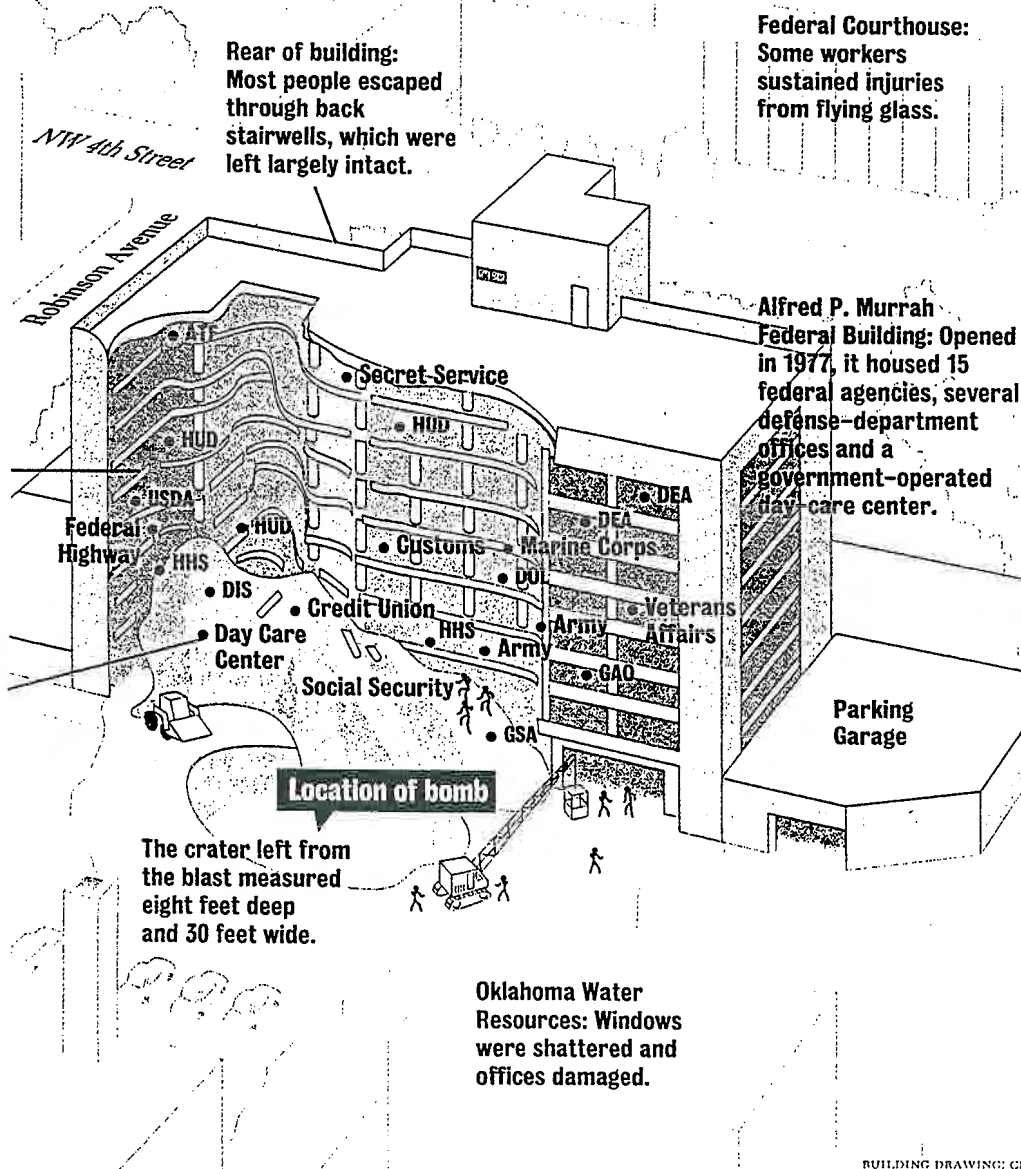

Byggnaden och dess nyttjare

Byggnadens totala yta var 29.000 m² fördelad enligt följande : Kontor 9.900 m², lager 18.000 m² samt övrigt 1.100 m².

Ca 425 tjänstemän från ett femtontal federala myndigheter tjänstgjorde i de olika kontoren. Därutöver fanns några kontor tillhörande organisationer under det amerikanska försvarsdepartementet samt ett daghem med 24 platser. Figuren nedan visar vilka myndigheter som fanns representerade i huset, hur många anställda de hade och var i byggnaden de hade sina arbetsplatser.

The Occupants

Employees	ESTIMATED NUMBER
Housing & Urban Development	125
Social Security Administration	60
Army	48
General Services Admin.	23
Federal Employees Credit Union	31
Federal Highway Administration	26
Drug Enforcement Administration	19
Defense Investigative Services	22
Department of Agriculture	22
Department of Veterans Affairs	10
Alcohol, Tobacco and Firearms	15
General Accounting Office	5
Marine Corps	17
Secret Service	15
Customs Service	6
Health and Human Services	8
Department of Labor	1
Others	
Day-care-center children	24
Visitors	unknown

BUILDING DRAWING: CHRISTOPH BLUMRICH, RESEARCH: BRAD STONE - NEWSWEEK

4. DEN NATIONELLA KATASTROFBEREDSKAPEN - DE FEDERALA RESURSERNA

Organisation och uppgifter

Med anledning av stora skogsbränder och jordskalv i Kalifornien i slutet av 70-talet, insåg man att beredskapen för att möta just sådana händelser var låg. Man prövade olika lösningar och dessa försök har så småningom lett fram till Federal Response Plan (FRP). FRP är indelad i tolv olika program, Emergency Support Function (ESF), för olika typer av händelser. ESF-9 är Urban Search and Rescue (US&R), framtagen för att, i stadsmiljö, finna och rädda människor som har blivit offer för t ex en jordbävning och sitter inestängda i hus, företrädesvis av armerad betong.

Varje ESF har en federal huvudman, i fallet ESF-9 är det Department of Defense (DoD). Till varje ESF finns också knutna en eller flera agencies som har ett ansvar för att understödja programmet. När det gäller US&R så har t ex US Forrest Service ansvaret för mobilisering och demobilisering av sök- och räddningsstyrkorna. FEMA, Federal Emergency Management Agency, har ansvaret för att organisera och utveckla dessa Urban Search and Rescue Task Forces (US&R TF).

Ledning

För att hantera ledningsfrågorna vid en katastrof har man också utvecklat National Interagency Incident Management System (NIIMS), vilket består av fem underavdelningar. En sådan underavdelning är Incident Command System (ICS) som syftar till att skapa ett gemensamt katastrofledningssystem för alla federala myndigheter. I ICS försöker man också ensa utrustnings-, personal-, organisations- och kommunikationsfrågor etc. Numer har också andra myndigheter, t ex lokala brandförsvaret, börjat använda sig av ICS eftersom det visat sig effektivt.

Andra underavdelningar till NIIMS hanterar utbildning, kvalifikation och certifiering. Även här försöker man få till stånd en gemensam standard för vad som exempelvis krävs av en befattningshavare för att agera räddningsledare vid en större katastrof. Våra kontaktpersoner från FEMA var alla tre väl utbildade och certifierade för att hantera en större skogsbrand för att ta ett exempel.

På central nivå organiseras ofta vid större katastrofer ett Emergency Response Team, bestående av de ledande representanterna för de federala myndigheter som har huvudansvaret för de olika ESF-programmen. Syftet är att samordna all federal aktivitet så att den bedrivs med enhetlig inriktning.

FEMA och Urban Search and Rescue Task Forces

FEMA är en central agentur med huvudkontor i Washington DC. Därutöver finns tio regioner i USA vilka bl a ansvarar för utbildning och organisering av de 26 US&R TF, som finns spridda över hela landet (se figur nedan). Några av regionerna har också ansvar för att förrådshålla den materiel och utrustning som insatsstyrkorna behöver för sina uppdrag.

Samtlig personal i US&R TF har genomgått specialiserad utbildning för sina uppgifter på särskilda utbildningsanläggningar som FEMA organiserar. En gång årligen kallas de också in för en särskild övning.

Varje Task Force är självförsörjande under tio dagar och transport inom landet sker med transportplan ur US Air Force.

FEMA US&R RESPONSE SYSTEM Communications Procedures

TASK FORCE DESIGNATIONS (continued)

The following task force designation will identify the currently accepted task forces sponsored by the listed sponsoring organizations:

Arizona	AZ-1	Phoenix Fire Department
California	CA-1	Los Angeles City Fire Dept
	CA-2	Los Angeles County Fire Dept
	CA-3	Menlo Park Fire Department
	CA-4	Oakland Fire Department
	CA-5	Orange County Fire Department
	CA-6	Riverside Fire Department
	CA-7	Sacramento Fire Department
	CA-8	San Diego Fire Department
Colorado	CO-1	State of Colorado
Florida	FL-1	Dade County/St. Petersburg
Indiana	IN-1	Marion County Fire Department
Maryland	MD-1	Montgomery County Fire Dept
Massachusetts	MA-1	City of Beverly
Nebraska	NE-1	City of Lincoln
Nevada	NV-1	Clark County
New Mexico	NM-1	State of New Mexico
New York	NY-1	New York City Fire, Police, Rescue
Ohio	OH-1	Jefferson County
Pennsylvania	PA-1	State of Pennsylvania
Tennessee	TN-1	Memphis/Shelby County E.M.A.
Utah	UT-1	State of Utah
Virginia	VA-1	Fairfax County F&R Dept.
	VA-2	Virginia Beach Fire Department
Washington	WA-1	Pierce/King Counties

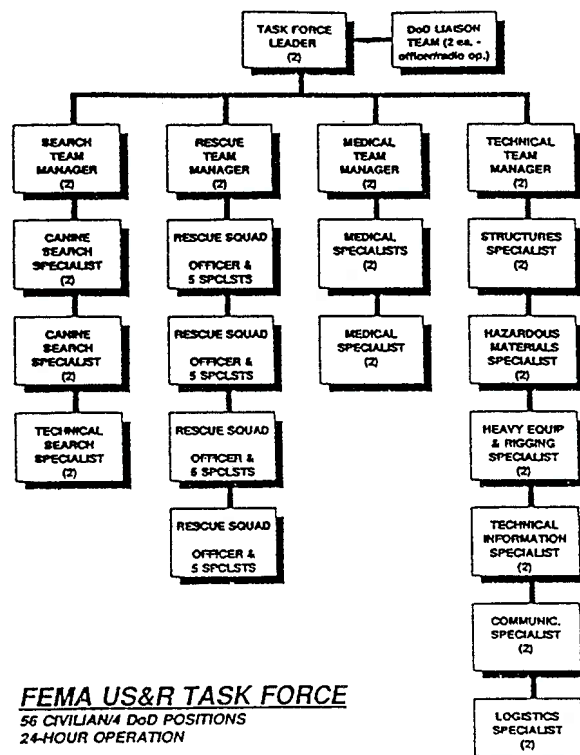
Varje US&R TF består av 56 personer och i vanliga fall arbetar de som ordinarie brandmän i respektive hemstad. Utöver de 56 tillkommer 4 samverkansofficerare från DoD. Styrkan leds av en Task Force Leader med ställföreträdare, och sedan finns fyra underavdelningar : search team med hundar och teknisk sökutrustning (8 personer), rescue team indelad i fyra grupper (26), medical team (6) och technical team med ingenjörer, farligt gods-specialister, kommunikatörer mm (14). Se organisationsskiss nedan.

Den medicinska personalen har som huvuduppgift att övervaka medlemmarna i resp TF, samt att ta hand om offren som räddningsmanskaper hittar. Denna personal har också ansvar för debriefing efter varje arbetspass.

FEMA US&R RESPONSE SYSTEM
Field Operations Guide

TASK FORCE ORGANIZATION

The FEMA US&R Response System development is based upon providing a coordinated response to disasters in the urban environment. Special emphasis is placed on the capability to locate and extricate victims trapped in collapsed buildings, primarily of reinforced concrete construction. The task force functional organization and associated terminology are predicated on, and will operate within, the National Interagency Incident Management System (NIIMS).

5. OKLAHOMA CITY FIRE DEPARTMENT

Organisation

Brandkåren i Oklahoma City uppgår numerärt till drygt 1000 personer varav ca 900 uniformerad heltidspersonal. Ledningen utövas av brandchefen med ett flertal vice brandchefer, vilka tillika är chefer för de sju underavdelningarna. Dessa avdelningar arbetar med operativ verksamhet, förebyggande, utbildning och övning etc.

Geografiskt är kåren indelad i sex regioner. Totalt finns 36 brandstationer utspridda över ytan - 5 till 7 i varje region. Eftersom Oklahoma City till ytan är väldigt stor är det nödvändigt att arbeta decentraliserat. Under själva insatsen, där huvuddelen av den uniformerade personalen deltog, noterade vi ett flertal gånger att brandstationer stod tomma. Vi funderade på hur den normala beredskapen upprätthölls.

I USA finns ingen nationell lagstiftning för räddningstjänsten - det är upp till varje delstat, county och municipality att reglera verksamheten. Vår uppfattning var nog att det svenska regelsystemet på många sätt är att föredra. Vi frågade om det fanns katastrofplaner och fick svaret att de som fanns endast omfattade verkningar av orkaner. Däremot hade man på senare år börjat ägna allt större uppmärksamhet åt förebyggande arbete, och varje region ansvarade exempelvis för att upprätta förteckningar över industrier med farlig verksamhet.

Den stora skillnaden mellan Oklahoma City Fire Department och en svensk räddningskår i motsvarande storlek av stad, var naturligtvis resurserna. OKC FD hade en budget som vida överstiger vad t ex Göteborg har.

6. RÄDDNINGSSATSSEN

Ledning

Under hela insatsen var borgmästaren i Oklahoma City ansvarig för ledningen. Till sin hjälp hade han brandchefen med ställföreträdare. Redan fem dagar efter olyckan började diskussioner mellan Oklahoma City och federala myndighetsrepresentanter om huruvida insatsen var att betrakta som räddningstjänst. I svenska räddningstjänstlagens mening var den inte det, men det lokala styret i OKC ville till varje pris betrakta det som räddningstjänst. Anledningen var dels att det psykologiskt var viktigt att visa befolkningen att man tog sökandet efter döda och skadade på fullt allvar, dels fanns en rent ekonomisk orsak. Så länge det handlade om räddningstjänst var det nämligen federala medel som skulle bekosta insatsen, en nog så viktig aspekt med tanke på de enorma resurser som var involverade.

Myriad Civic Center och Multi Agency Coordination Center

I ett jättelikt konferenscenter, Myriad Civic Center, sex kvarter från byggnaden, upprättades under lördagen den 22 april ett Multi Agency Coordination Center, MACC. Syftet med detta var att samordna samtliga myndigheter som på något sätt var inblandade i räddningsarbetet. FEMA ansvarade för att MACC upprättades och förutom FEMA var ett tiotal federala myndigheter representerade. Även OKC FD var representerat.

I denna ledningscentral sköttes all samordning vad gäller de övergripande frågorna, såsom t ex logistik, insats och avlösning av olika US&R TF, kommunikationer, policy mot massmedia etc. Varje dag upprättades en Incident Action Plan för MACC, som i detalj beskrev målet för dagens arbete, lämnade information mm. Morgon och kväll genomfördes myndighetsövergripande stabsorienteringar inför skiftavlösning. Det hela liknade de ledningsövningar vi själva bedriver på exempelvis regional nivå.

Inledningsvis fungerade det lite si och så i MACC, mycket beroende på att det var första gången detta testades i full skala och på en verklig händelse. Efterhand blev samordningen allt bättre, och vid tidpunkten för vår avresa fungerade det tillfredsställande. Vår uppfattning är emellertid att det tog lite för lång tid att komma igång. Sannolikt är det här ett område där vi i Sverige har kommit en bit längre.

Konferenscentrat fungerade också som uppställningsyta för all utrustning som de 11 involverade US&R TF hade med. Medlemmarna i de federala insatsstyrkorna hade också sin förläggning där. I en annan hall i anläggningen växte en hel servicecentral upp, betjänad av frivilliga - enskilda och organisationer. De tillhandahöll all slags mat och andra förnödenheter åt alla som på något sätt var inblandade i räddningsinsatsen. Det fanns frisör, chiropraktor, massörer m fl. AT & T satte upp telefoner där man gratis kunde ringa fjärrsamtal.

Incident Command Post och Disaster Field Office

I nära anslutning till Alfred P. Murrah Building upprättades en Incident Command Post, ICP, huvudsakligen bemannad av OKC FD. Verksamheten där leddes av vice brandchefen Hansen, som var den som fungerade som räddningsledare.

I ett oskadat garage i västra delen av byggnaden organiserade FEMA ett Disaster Field Office, DFO, för samordning i direkt anslutning till insatsen. I DFO var FEMAs olika funktioner samt OKC FD representerade. Genom DFO gick all trafik när man skulle in och ut från den raserade delen av byggnaden. Här hade också Task Force Leaders från US&R TF sina uppehållsplatser, liksom de ingenjörer som kontinuerligt kontrollerade byggnaden.

Den initiala insatsen

I första styrkan som anlände till platsen ingick 28-30 brandmän från de närliggande brandstationerna. Inom 30 minuter uppgick styrkan till 3- 400, poliser, brandmän och frivilliga. Skadade fördes i första hand till de två sjukhus som ligger inom 1,5 km från byggnaden.

Brand uppstod omgående, dock ej i byggnaden. Det var i stället bilar på parkeringen mitt emot som fattade eld, varvid olja, bensin och gummi brann med kraftig rökutveckling som följd. Bränderna var i huvudsak släckta inom en timme.

Räddningsinsatsen fick avbrytas temporärt strax efter explosionen pga ryktet om en andra bomb, något som höll på att kosta en fastklämd kvinna livet. Om räddningsmanskapet inte hunnit amputera hennes ena ben före de var tvungna att avbryta, hade hon drunknat pga att vattenledningar sprang läck och det automatiska sprinklersystemet utlöstes. De flesta som överlevde bomben hittades inom loppet av ett fåtal timmar efter explosionen. Den sista överlevande hittades vid sjutiden på kvällen, tio timmar efter attentatet.

Den fortsatta insatsen

De federala resurserna började verka ca ett halvt dygn efter explosionen. I ett första skede sattes tre US&R TF in. Dessa blev snart sex till antalet men endast tre tjänstgjorde samtidigt under ett tolvtimmarsskift. Totalt sattes 11 US&R TF in över tiden.

OKC FD arbetade lite annorlunda. De valde att jobba i 8-timmarsskift och inom skiften var man aldrig igång längre än två timmar åt gången. Detta medförde en betydande personalåtgång, och på en direkt fråga om varför man valde detta tillvägagångssätt, svarade man att alla ville hjälpa till och att det låg ett utbildningssyfte i det upplägget.

I anslutning till ICP och DFO upprättades en Incident Operational Plan för varje dygn, där målet för insatsen noggrant beskrevs.

Gatorna var effektivt avspärrade ett kvarter från byggnaden i alla väderstreck. Ett skäl till noggrannheten i avspärningarna var att byggnaden var en brottsplats. FBI letade kontinuerligt efter spår och bevis, och allt som fraktades ut ur rasmassorna undersöktes minutiöst av skyddsklädd personal. Utanför byggnaden fanns också saneringstält uppsatta, där samtlig räddningspersonal skulle passera igenom efter avslutad tjänstgöring inne i rasmassorna.

Problemområden

Under första veckan försvårades arbetet av dåligt väder. Det var onormalt kallt för årstiden, under lördagen drabbades OKC av ett veritabelt skyfall, som gjorde stenar och betong mycket hala. Under söndag och måndag blåste det upp till 20 m/s och byggnaden, som redan var instabil pga explosionen, hotade att falla ihop i den östra delen. Vinden medförde dessutom att man inte kunde använda kranar, vinschar och hissar. Inledningsvis fick man koncentrera arbetet på att rensa våning efter våning. Allt löst slängdes endera ner eller flyttades bakåt till den oskadade delen av våningsplanet, beroende på storleken. Rasrisken var hela tiden uppenbar, och även en liten sten, eller ett PC-tangentbord, blir livsfarligt om man träffas från nionde våningen.

Smittorisken ökade också markant ju längre tiden led. Man hittade bakterier i vattenansamlingarna på de nedre planen pga att kroppsvätskor från döda blandade sig i vattnet. All förtäring av mat förbjöds inne i den raserade delen av byggnaden.

I delar av byggnaden hade asbest använts. Detta upptäcktes inte först, men sedan blev det obligatoriskt med skyddsmask inne i rasmassorna. Ett virrvarr av lösa elledningar, armeringsjärn, vassa stenar och glasskärvor gjorde att risken för skärskador hela tiden var överhängande. Man förbrukade också mängder av skyddskläder, stövlar och handskar eftersom det ofta handlade om att stå på knä och jobba.

Arbetet var fysiskt mycket krävande eftersom man endast i begränsad utsträckning kunde använda maskiner. Högen av rasmassor fick praktiskt taget bäras bort för hand. Psykiskt var det också väldigt påfrestande, dels för att man bortsett från första dagen inte hittade någon vid liv, dels därför att statusen på de kroppar och kroppsdelar som drogs fram var mycket dålig.

De hundar som användes för eftersök blev också illa tilltygade pga mängden vassa föremål.

Ett annat problem är ju alltid det tryck massmedia riktar mot en sådan här händelse. Räddningsmanskaper upplevde dock att de fick jobba i fred. Huvuddelen av stöten togs i stället av den övergripande räddningsledningen och de pressansvariga de utsett.

Utrustning och materiel

Räddningsmanskapet använde såväl hundar som optisk, akustisk och värme-sökningsutrustning. Vår uppfattning är att amerikanerna har kommit långt vad det gäller införandet av modern teknik, särskilt gällde det för de federala styrkor som deltog. Däremot tycker vi att kvaliteten på svenska räddningshundar är bättre.

Man var mycket mån om säkerheten för den personal som var inne och jobbade i byggnaden. När våningsplanen rensades säkrades alltid den som skulle arbeta nära kanten med linor, och övervakades av en man som stod bakom.

Belysning ordnades dels med jättelika strålkastare runt byggnaden, dels med pannlampor för den enskilde brandmannen. Värme tillfördes med stora bensin- eller diseldrivna aggregat eftersom det stundtals var ganska kallt.

På byggnaden monterades omgående bygghissar för att snabbt kunna forsla personal och materiel. Vinschar, containers och kranar användes för att sanera byggnaden från lösa delar, och för att sätta fast större betongblock som utgjorde en risk för personal som arbetade nedanför. Avancerad laserteknik användes för att kontrollera sprickor och förskjutningar i byggnaden.

Man hade också ett bra system för markering av genomsökta områden och ytor, en standard som var framarbetad inom ramen för FRP.

Sammanfattningsvis kan konstateras att kvaliteten på utrustningen var mycket hög vad avser US&R TF, medan OKC FD inte hade samma nivå på sin. Generellt tycker vi också att den personliga utrustningen i vissa stycken var för klen.

Frivilliga - enskilda och organisationer

I USA är frivilliga hjälpinsatser vanligt förekommande och väldigt omfattande. Vi har tidigare berört verksamheten i Myriad Civic Center. Även i övrigt har allmänheten bidragit i stor utsträckning genom insamling av pengar, donation av kläder, skor, handskar mm.

De frivilliga organisationer som gjort stora insatser är dels de olika samfunden, frälsningsarmén för att ta ett exempel. De har inte enbart arbetat med att ge själsligt stöd, utan också arbetat mycket praktiskt med catering etc. Amerikanska Röda Korset och organisationen Feed The Children har bidragit i mycket stor omfattning. Över huvudtaget slogs man som utlänning av den positiva inställning alla hade när det gällde att hjälpa till på ett eller annat sätt. Här har vi sannolikt ett och annat att lära.

7. MASSMEDIA

Så fort omfattningen av bombdådet blev känd hade alla större radio- och TV-stationer folk på plats i Oklahoma City. Från dag 1 till dag 5 hade flertalet TV-bolag kontinuerlig bevakning på plats. Kulmen kom under söndagen när presidentparet och Billy Graham besökte staden för deltagandet i en minneshögtid. Även från dag 6 och framåt gick man in och bröt ordinarie sändning så snart något nytt inträffat i räddningsarbetet.

Massmedia tilldelades en jättelik parkeringsplats två kvarter från byggnaden, och den var snart översållad med fordon och parabol. I anslutning till detta massmediacentrum hölls också huvuddelen av de officiella presskonferenserna. Först femte dagen efter attentatet fick ett TV-team gå in i byggnaden och filma. Även i övrigt var det strikta restriktioner för vad som var tillåtet. Polisens avspärningar fungerade också bra, och endast ett par journalister greps när de försökte ta sig igenom de inre staketerna utklädda till räddningspersonal.

I det stora hela fungerade kontakterna mellan massmedia och räddningsarbetet mycket bra. Det fanns en ömsesidig respekt för varandras uppgifter, och man kunde se att massmedias närvaro är mer naturlig i USA än här hemma i Sverige. Jämförelser kan göras mellan bevakningen av denna händelse och Estoniaolyckan. På de flesta punkter är det klar fördel Oklahoma.

8. VILKA ERFARENHETER HAR VI GJORT ?

Inledningsvis kan man konstatera att det aldrig går att överföra koncept från ett land till ett annat, från en olycka till en annan. Däremot finns det givetvis mycket som efter omarbetning och anpassning till våra förhållanden kan vara till nytta. Här följer ett antal punkter med synpunkter och förslag.

- Det nationella systemet med välutbildade och välutrustade Urban Search and Rescue Task Forces är en bra idé. Emellertid kan inte ett litet land som Sverige av ekonomiska skäl hålla sig med sådana styrkor. Vårt förslag är att man inom ramen för ett vidgat EU-samarbete undersöker möjligheterna för tillskapandet av en sådan resurs. Europa skulle kunna vara ett lagom avgränsat område för detta. En annan möjlighet är att bilateralt avtala med USA att få använda de två US&R TF som är utbildade för utlandstjänst.
- Parallellt med ovanstående bör National Interagency Incident Management System studeras. Sannolikt finns det i upplägget med ett standardiserat ledningssystem, utbildning, kvalitetssäkring mm en del att hämta.
- En rikstäckande analys bör göras av var de största riskerna för ett sådant här terrordåd finns.
- De risker och problem vi pekat på vid en utdragen räddningsinsats bör analyseras och tas in i SRVs utbildning. Speciellt kanske detta gäller de extra krav en krigssituation medför i det här avseendet.
- Inför dimensioneringsdiskussionerna med kommunerna bör, inom ramen för RIK, behovet av personal och materiel penetreras ytterligare.
- Säkerhetsaspekten för räddningspersonal vid fysiskt och psykiskt tröttande insatser bör studeras ytterligare.
- Avseende utrustning och materiel bör en noggrannare uppföljning göras av vad som kan sägas vara användbart respektive mindre användbart. Detta gäller särskilt utrustning för eftersök.
- Massmediaproblematiken bör belysas ytterligare. Vi föreslår att initiativ tas i större utsträckning vad gäller utbildning av journalister. Det omvända förhållandet gäller också dvs ledande befattningshavare inom räddningstjänsten måste också bättre kunna analysera massmedias roll.

9. HÄNVISNINGAR

FEMA Urban Search and Rescue Response System, Field Operations Guide, november 1992 (finns på SRV)

Videofilm om attentatet i Oklahoma City, Håkan Fehne och Peter Sjerling

Färgdia och OH-bilder, Håkan Fehne och Peter Sjerling

Alfred P. Murrah Federal Building, ritningar (finns på SRV)

Exempel på Incident Operational Plans och Incident Action Plans (finns på SRV)

Artiklar och reportage i dagstidningar och veckomagasinet från den aktuella tidsperioden (finns på SRV)

FEMAs officiella rapport och utvärdering av The 6th Street Incident (kommer att finnas på SRV)

Direkt kontakt med Peter Sjerling och Håkan Fehne

**STATENS
RÄDDNINGSVÄRK**

Karolinen
651 80 Karlstad
Tfn 054-10 40 00

Beställningsnr P22-107/95

Tfn 054-10 42 86, fax 054-10 42 10